18.3.2025

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: O 9/2025 vp Tulorekisterin hyödyntäminen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialalla

Tilastokeskuksen lausunto:

Yleiset kommentit

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Tulorekisterin hyödyntämisestä työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialalla.

Tulorekisterin hyödyntäminen alkoi Tilastokeskuksessa vuonna 2020, mistä lähtien Tilastokeskus on saanut Tulorekisterin palkka- ja työsuhdeaineistoa reaaliaikaisesti käyttöönsä. Tulorekisterin tietosisältöä hyödynnetään tällä hetkellä laajasti tilastoinnissa, tutkimustoiminnassa sekä eri viranomaisten toimesta vaikuttavuuden arvioinneissa. Rekisterin laaja tietosisältö sekä reaaliaikaisuus luovat aikaisempaa paremmat mahdollisuudet tuottaa työelämään ja tasa-arvoon liittyvää tietoa.

Vaikka tulorekisterin tietosisältö on tällä hetkellä jo varsin kattava, niin Tilastokeskus on toistuvasti tuonut esille rekisterin edelleen kehittämisen tarpeen. Työmarkkinoiden, työelämän ja tasa-arvon kuvaamisen näkökulmasta pakollisen tietosisällön kasvattaminen, mm. ammatti-, toimipaikka ja työaikatiedoilla, parantaisi aihealueen tilastointi- ja analyysimahdollisuuksia huomattavasti. Rekisterin tietosisällön kehittämisellä vähennettäisiin myös työnantajien hallinnollista taakkaa, sillä tarvittavia tietoja kerätään tällä hetkellä suorilla tiedonkeruilla työnantajilta.

Tulorekisterin hyödyntäminen tilastoinnissa

Tulorekisterin tietoja hyödynnetään tällä hetkellä monipuolisesti sekä Tilastokeskuksen ja THL:n virallisissa tilastoissa sekä Tilastokeskuksen kokeellisissa tilastoissa.

Työssäkäyntitilastossa tulorekisteri on korvannut useita erillisiä työsuhteita ja väestön toimintaa kuvaavia lähdeaineistoja ja on näin vähentänyt eri tahojen hallinnollista taakkaa tietotoimitusten osalta. Tulorekisteri on myös osaltaan mahdollistanut uuden nopeamman Väestön pääasiallinen toiminta kuukausittain -kokeellisen tilaston tuottamisen.

Palkkarakennetilastossa on ollut mahdollista vähentää suoria tiedonkeruita ja luopua muun muassa yksityisen sektorin ja paikallishallinnon tiedonkeruista sekä kirkon työmarkkinalaitoksen toimittamasta palkka-aineistosta. Tämä on vähentänyt osaltaan vastausrasitetta, mutta myös tehostanut tilastontekijöiden työtä. Lisäksi tulorekisteri on parantanut palkkatilastoinnin kattavuutta pienten yritysten palkkatietojen osalta. Palkanmuodostuksen kuvaamiseen tulorekisteri on mahdollistanut myös uuden nopeamman kokeellisen tilaston kehittämisen. Tulorekisterin palkat ja palkkiot -tilastosta saa virallisia palkkatilastoja

nopeampaa tietoa maksetuista palkoista ja palkkioista. Samankaltaista tietoa on tuottanut tulorekisteristä myös Vero Ennakonpidätyksen alaisten ansiotulojen kuukausitilastossa.

Lisäksi työelämä -aihealueen tietotuotannossa tulorekisteriä on hyödynnetty suoraan tai tiedonkeruiden esitäyttötietoina palkkasummakuvaajissa, työvoimakustannusindeksissä sekä työvoimatutkimuksessa.

Tulo- ja varallisuustilastoinnissa tulorekisterin etuus- ja palkkatietoja käytetään lähteenä henkilön vuoden aikaistaa toimintaa kuvaavien tietojen muodostuksessa elinoloja kuvaavassa EU-SILC-tutkimuksessa. Samoja tietoja käytetään myös tulonjakotilaston ja elinolotilaston tietojen muodostuksessa. Rekisteripohjaisessa tulonjakotilaston kokonaisaineistossa muutamia tuloeriä korvataan tulorekisteritiedoilla, jolloin erillistä rekisteriaineistoa ei enää jatkossa tarvita.

Kansantalouden tilinpidossa ja yritysten rakennetilastossa tulorekisterin tietoja on hyödynnetty palkansaajien määrien tilastoinnissa.

Tulorekisteritietojen käyttöä on mahdollista laajentaa muun muassa palkkauksen tasa-arvotilastointiin tulorekisterin tietosisällön sekä vapaaehtoisten tietojen kattavuuden parantamisella.

Tulorekisterin hyödyntäminen tutkimustoiminnassa

Tulorekisteritietojen hyödyntäminen tutkimuksessa mahdollistetaan Tilastokeskuksen Tutkijapalvelut -toiminnon kautta. Tietoja on käytetty niin tieteellisissä tutkimuksissa, kuin myös erilaisissa tilastollisissa selvityksissä.

Tulorekisterin tietoja tarjotaan asiakkaiden käytettäväksi sekä valmisaineistojen, että räätälöityjen toimitusten muodossa. Tutkijapalvelut tarjoavat kolmea kuukausittain päivittyvää valmisaineistoa:

- “TAX_INCOMES Tulorekisterin palkkatiedot”
- “TAX_BENEFIT Tulorekisterin etuustiedot”
- “TAX_SUMINCOMES helppokäyttöisempi Tulorekisterin summatut palkkatiedot”

Näiden aineistojen kuvaukset löytyvät Tilastokeskuksen Taika-katalogista (https://taika.stat.fi/). Tulorekisteristä muodostettuja valmisaineistoja voidaan yhdistää muihin aineistoihin tutkimusaiheen ja tarpeen perusteella avulla. Useimmiten tutkimuskäytössä Tulorekisteritietoihin yhdistetään esimerkiksi henkilö- tai yritysaiheisia valmisaineistoja. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan toimialaan liittyen Tulorekisterin tietoja on yhdistetty KEHA-keskuksen tai Työ- ja elinkeinoministeriön aineistoihin työnhakijoista ja työvoimapoliittisista toimenpiteistä.

Vuoden 2025 alussa Tulorekisteristä muodostetuilla valmisaineistoilla on ollut käyttäjiä seuraavasti: Etuustieto-moduuli on käytössä 28 hankkeella, joilla on yhteensä 216 tutkijaa. Palkkatieto-moduuli käytössä 36 hankkeella, joilla yhteensä 260 tutkijaa. (Osa tutkijoista voi olla useammalla hankkeella, ja sama hanke voi käyttää molempia aineistoja.) Lisätarpeita tulorekisterin tutkimuskäytölle ilmenee jatkuvasti.

Tulorekisteriaineistoja on myös luovutettu kiinteässä yhteistyössä Tilastokeskuksen ja Taloustieteen keskus Helsinki GSE:n kanssa

toimivalle VATT:n Datahuoneelle. Ohessa on esimerkkejä toteutuneista tutkimushankkeista:

Työperusteisten maahanmuuttajien tulorajoja koskeva selvitys

Selvitettiin, kuinka moneen työperusteisesti maassa oleskelevaan hallituksen työperusteiselle maahanmuutolle ehdottama (ja sittemmin säätämä) 1 600 euron kuukausittaisen vähimmäistuloraja voisi vaikuttaa. Lisäksi tarkastelua vaihtoehtoisten tulorajojen mahdollisesta vaikutuksesta.

Sote-henkilöstön tulonmuodostus

Sotealan työntekijöiden määrä ja palkkataso julkisella ja yksityisellä sektorilla. Erityisesti kiinnostuksena tarkastella niitä, jotka työskentelevät molemmilla sektoreilla, ja havaitaanko siirtymää julkiselta yksityiselle (koko- tai osa-aikaisesti).

Yritysten tilannekuvan seuranta

Tulorekisterin palkanmaksutietoja yritystasolla käytetty useassa projektissa, kuten "Sota Ukrainassa: Vaikutus Venäjän-kauppaa käyneisiin suomalaisyrityksiin", "Energiakriisin aiheuttamat muutokset yritysten toimintaympäristöön toimialatasolla", "Rakennusalan tilannekuva".

Opintotuen tulorajojen vaikutukset opiskelijoiden työssäkäyntiin ja opintojen etenemiseen

Datahuoneelle teetättävässä Pro gradu –tutkielmassa selvitetään vuoden 2022 ja 2023 opintotuen tulorajojen tasokorotusten vaikutuksia opiskelijoiden työssäkäyntiin sekä vuosittaisiin opintopistekertymiin.

Työperusteisella oleskeluluvalla maassa olevien työttömyysjaksojen pituudet

Millaisia ei-pysyvällä työperusteisella oleskeluluvalla Suomessa oleskelevien ulkomaalaisten työntekijöiden työsuhteiden väliset jaksot ovat olleet viime vuosina

Yötyökorvaukset leipomoalalla

Muodostettiin tulorekisterin tietojen pohjalta kuva leipomoalan työehtosopimuksen alla työskentelevien tulorakenteesta, ja erityisesti yötyökorvauksien osuudesta tuloissa

Ukrainalaisten työmarkkinaseuranta

Kuukausittain päivittyvä seuranta Työ- ja elinkeinoministeriölle, jossa tarkastellaan esimerkiksi tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten palkkoja

Tulorekisterin hyödyntäminen vaikuttavuuden arvioinnissa

Tilastokeskus on tuottanut tulorekisteriin ja muihin tilastoaineistoihin pohjautuen erilaisia selvityksiä eri viranomaisille heidän toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Tilastokeskus on tuottanut muille tahoille tulorekisteriperusteisia aineistoja myös vaikuttavuuden arviointityöhön

Yhteistyötahoina olleet mm. Opetushallitus, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Työ- ja elinkeinoministeriö ja KEHA-keskus sekä Sosiaali- ja terveysministeriö.

Aiheina vaikuttavuuden arvioinneissa ovat olleet mm. koulutuksista työllistyminen, työvoimatoimenpiteiden vaikuttavuus, palkka-avoimuus ja palkkaerojen muutokset ja Sote-henkilöstön riittävyys.

Tulorekisterin kehittämisen tarpeet

Tilastokeskus näkee edelleen tarpeellisena tulorekisterin tietosisällön laajentamisen ja eräiden vapaaehtoisten tietojen muuttamisen pakolliseksi, jotta työelämään ja tasa-arvoon liittyvää tietopohjaa voidaan edelleen parantaa ja tietotuotantoa nopeuttaa. Tällaisia tietoja ovat erityisesti palvelusuhteeseen ja toimipaikkaan liittyvät tiedot sekä ammattitieto. Myös tulorekisterin käyttäjien laajentaminen (mm. THL ja tasa-arvovaltuutetun toimisto) edesauttaisi tulorekisterin hyödyntämistä laajemmin ja vaikuttaisi tiedonantorasitusta vähentävästi.